

2. SEMESTER • HOLD 24-6 • FORÅR 2025

Sidst opdateret den 24.04.24 – 2. version (Revidering af datoer og temaers rækkefølge)

Sidst opdateret den 01.01.24 – 1. version (Første udkast)

Introduktion til semesterplan

Træningsgrupper og referater

Træningsgrupperne mødes (obligatorisk) minimum 4 gange pr. semester med referatpligt. I alt minimum 24 timers obligatorisk arbejde med mødepligt i træningsgrupperne. Træningsgrupperne skal arbejde med 1-2 terapeut-klient-øve-positioner hver gang de mødes, samt diskutere den obligatoriske litteratur. Møderne skal afholdes mellem de enkelte undervisningsgange og må ikke afholdes som en samlet blok henover en forlænget weekend eller i en ferie. **Se studieordningen for struktur og formalia.**

Fokuspunkterne er at sætte sig ind i begrebsapparatet, samt at forholde sig personligt til det teorien - genkender jeg mig selv eller nære relationer i det læste? Hvordan påvirker det læste mig? Spørgsmål til teorien kan bringes op i plenum. Træningsgruppearbejdet tager afsæt i form og struktur kendt fra undervisningen og gæsteklientarbejde. Vælger gruppen at arbejde med andet (evt. presserende problemstillinger), da redegøres der i referatet herfor.

Der skal skrives referat af møderne, som sendes til underviserne og Niels. Referatet indledes med tydelig angivelse af hold- og gruppe-nummer, dato for mødes afholdelse, samt hvem der har deltaget, samt evt. fraværende. Fokus for gruppereferaterne er ikke en nøjagtig og minutøs gengivelse af mødet i træningsgruppen. Fokus for gruppe-medlemmernes individuelle personlige bidrag til referatet skal være:

- [Hvad tager jeg med fra dette træningsgruppemøde?](#)
- [Hvad fylder mest?](#)
- [Feedback til mødeleder](#)
- [Er der noget \(personligt\) jeg har brug for at tage op med underviseren ved næste undervisning?](#)

Referaterne er en orientering til underviserne. Underviserne giver ikke eksplicit feedback på de enkelte referater. Det er gruppens/de enkelte medlemmers eget ansvar, at bringe temaer/problemstillinger de oplever i gruppen ind i undervisningen på plenum. Referentens rolle er at samle de enkelte deltageres bidrag, og sende disse samlet (i alt max 3 sider a' 2.400 tegn). Indholdsfortegnelse og oversigter, samt evt. bilag, tæller ikke med i omfanget.

Der afleveres gruppereferater til følgende undervisere, samt administrationen:

- Administration (Niels Møller) info@piaa.dk
- Birgitte Randrup Krog birgitte@piaa.dk
- Kim Nygaard kim@piaa.dk

Tider og temaer

Undervisningen afholdes fredage og lørdage fra kl. 10.00 - 17.00, søndage fra kl. 10.00 - 16.00. Frokost afholdes kl. ca. 13.00 - 14.00. Der tages udgangspunkt i dagens undervisningstema som en vejledende overskrift for dagens forløb.

Afbud meddelelse direkte til weekendens underviser, med info@piaa.dk på som Cc. Der refunderes ikke for deltagerfravær. Ret til ændring af semesterplan forbeholdes.

Litteraturangivelser & pensum

Under hvert tema er der angivet anbefalet obligatorisk og supplerende litteratur til den enkelte undervisningsweekend fra de bøger der er pensum og angivet i bunden af semesterplanen.

Forum

Forum fungerer primært som bibliotek og database, hvorfra der kan downloades materiale og slides.

1. års eksamen

1. års opgave er beskrevet i studieordningens kapitel 6.

Opgaven skal være afleveret/modtaget senest den 15. april, kl. 15.00 – og sendes pr. brevpost til:

Birgitte Randrup Krog
Rypevej 9
8660 Skanderborg

Opgaven sendes tillige på mail til administration (Niels Møller)

info@piaa.dk

Evaluering af medstuderende

Ved semesterrets indledning vælger de studerende selv en medstuderende fra én af de øvrige træningsgrupper, som de skal lade sig evaluere af til eksamen. Hver studerende kun evaluere én medstuderende.

Der refunderes ikke for deltagerfravær. Ret til ændring af semesterplan forbeholdes.

4. + 5. januar

Underviser

Søndergade 64

Obligatorisk Litteratur

- Jørgensen, Carsten René. (2023), *SKAM*, Hans Reitzels Forlag
- Kaufman, Gershen, *Skammens betydning*. Artiklen ligger til download på Forum

Supplerende litteratur

- Skårderud, *Uro*, Tiderne skifter
- Sørensen, L. J. (2013), *Skam – medfødt og tillært – når skam fører til sjælemord*, Hans Reitzels Forlag

Tema nr. 1. Psykoterapeutisk arbejde med skam og skyld

Tema nr. 2. - Hvad forventes af 1. års opgaven?

- Kort gennemgang af metode, kriterier og regler for opgaveskrivning.
- Mulighed for at stille spørgsmål

Introduktion til gæsteklienter - jf. studieordningen

Formål

Skam er en følelsesmæssig reaktion på oplevelser af afvisning, latterliggørelse og oplevelse af ikke at blive set, forstået og draget omsorg for. Skamfølelsen følger mennesket fra barn til voksen, og skam er ofte forbundet med en forhindring mod at stå tydeligt frem og dele med andre. Hemmeligholdelse kræver energi og giver en følelse af at være meget alene. Skam kan ligge bag mange irrationelle handlinger, og skam indgår ofte i det psykoterapeutiske arbejde. Skyldfølelse har ofte forbindelse til lavt selvværd. Vi har alle en tendens til at skjule det vi skammer os over; sider af os selv, som vi ikke finder tiltrækkende eller passende. Dette kan enten være adfærdsmåder, som vi er tilbøjelige til at udvise, eller individuelle oplevelser, som vi er skamfulde over. Helst vil vi, at ingen ser det, ved det, eller opdager det.

Modulet ”Skam og Skyld” sigter på at give de studerende viden om skam, samt mulighed for at udvikle øget bevidsthed om egne skam-temaer, som de har mødt eller erhvervet i deres oprindelige familie og hvilken af disse temaer der stadig er aktuelle / hæmmende.

Der findes to slags af skyld:

- At gøre sig skyldig og med rette opleve skyld, med mulighed for at tage et passende ansvar
- Skyldfølelser som der ikke ligger en handling til grund for, men som er pålagt os

Indhold /teori

Træningsgrupperne fremlægger hver deres forståelse af artiklen ”Skammens betydning” af Gershen Kaufman. Der fokuseres, med den obligatoriske litteratur som optik, endvidere på, hvordan skamoplevelser har udfoldet sig i den enkelte studerendes liv.

Metode

Kort oplæg fra underviseren. Undervisningen vil centrere sig omkring en forholden sig til den obligatoriske litteratur og individuelle processer. Teorien kobles til egne erfaringer og indsigter. Øvelser af terapeutiske processer, der tager afsæt i den obligatoriske litteratur, for at træne den studerendes refleksion og opmærksomhed på egne processer i relation til klient eller gruppe. Undervisningen vil foregå i en vekslen mellem teorioplæg og personligt arbejde.

24. – 26. januar

Underviser

Søndergade 64

Obligatorisk Litteratur

- Allen, J.G. (2014), *Mentalisering i tilknytningsrelationer – behandling af traumer med traditionel terapi*, Hans Reitzel
- Fog, Jette, *Saglig medmenneskelighed*, C.A. Reitzels Forlag

Supplerende litteratur (læs evt. indledningerne og vælg den af bøgerne, som er mest relevant i dit arbejde)

- Hart, Susan (2011), *Neuroaffektiv psykoterapi med børn*, Gyldendal Akademisk
- Hart, Susan (2012), *Neuroaffektiv psykoterapi med voksne*, Gyldendal Akademisk
- Fonagy, Schore & Stern (Eds.), *Affektregulering i udvikling og psykoterapi*. Hans Reitzels Forlag

Tema - Udviklingspsykologi del 2. bygger videre på undervisningen fra første semester

Formål: Forståelsen af udviklingen hos børn og unge op til voksen-tilværelsen, samt af den livslange udvikling igennem hele voksen-tilværelsen er en nødvendig forudsætning hos de studerende, for at kunne arbejde terapeutisk med ændrings- og tilpasningsprocesser hos deres klienter.

Viden om normaludviklingens mange stier og muligheder skal give terapeuten en grundlag for at kunne reflektere over og evt. kontraktmæssigt at afgrænse udviklingsfremmende og kurative elementer i terapien, samt for at kunne viderevisitere klienter, hvis problematikkerne kræver dette. Undervisningen vil blive perspektiveret i forhold til:

- Tegn på afvigende psykologisk personlighedsudvikling, psykopatologi og evt. prognose
- Undersøgelsesmetoder, relevante anvendelsesområder, behandlingsmetoder og teknikker
- Begrundelse for behandling (indikation) og begrundelse for at undlade behandling (kontraindikation)

Teori: Vi arbejder med undersøgelser og teorier og sætter dem i relation til vores faglige grundlag, den oplevelsesorienterede familierapi. Det har fundamental betydning for vores forståelse af terapeutisk arbejde, at barnets sociale væsen nu er veldokumenteret og underbygget. Teorien om den tidligste tilknytning inddrages som forståelsesramme for, hvordan følelsesmæssige oplevelser og erfaringer præger udviklingens forløb, og senere i livet kan genfindes som adfærdsmønstre og personlighedstræk.

Metode: Udover teorigennemgang i form af oplæg/forelæsning fra underviseren, vil der blive gennemgået cases/vignetter fra de studerendes egen, både professionelle og personlige erfaringsbaggrund, for at forbinde teoriene med relevant praksis. Denne form for teori-praksis-refleksion vil både foregå i grupper og i plenum.

28. feb. - 2. marts

Underviser

Internat

Praktisk information vedr. indkvartering på **Strandgården**, Esby Strandvej 8, 8420 Knebel

Indkvartering: På Strandgården forefindes X enkelt værelser og Y antal dobbeltværelser, samt dyner og hovedpuder.

Husk sengelinned og håndklæder.

Forplejning afholdes og arrangeres af de studerende selv og der forefindes fuldt udstyret køkken, køleskab og stor fryser. Forplejning kan bestilles via Strandgården, men holdende er frie til at vælge egen leverandør. Dette koordineres af holdrepræsentanten og underviser orienteres.

Undervisning

- fredag 13.00 – 18.00
- lørdag 09.00 – 13.00 og 15.00 – 18.00
- søndag 09.00 – 14.00

Obligatorisk Litteratur

- Esther Perel (2016), *Erotisk intelligens*
- Fromm, E., (1956) *Kunsten at elske*, Hans Reitzels Forlag 2015
- Yalom, I. (2009), *Eksistentiel psykoterapi*. Kapitel 8. Hans Reitzel

Supplerende litteratur

- Peter Schellenbaum, *De uelskedes sår*, Borgens forlag (Udgået fra forlag)

Forberedende skriveopgave, sendes ud inden parweekenden

- Opgaven er en opvarmning og erfaringen med at løse opgaven bliver brugt i løbet af weekenden, men skriveopgaven skal ikke afleveres

Tema – Parweekend

Holdets partnere deltager denne weekend. En partner er kæreste, ægtefælle eller samlever.

Formål med at inddrage samleverer er at sætte den studerende i stand til at opleve parterapi i sit eget personlige rum, som en forberedelse til selv at arbejde psykoterapeutisk med par. At arbejde med par adskiller sig ikke nævneværdigt i sin metode fra at arbejde med andre grupper. Parterapeutisk arbejde stimuleres dog kraftigt af, at parret er langt mere betydningsfulde for hinanden end tilfældet er i andre grupper.

Mål: At lære hvorledes vi som psykoterapeuter etablerer kontrakt med par, indleder parterapien og skaber kontakt; samt hvorledes vi stimulerer arbejdet med parrets, kontakt, temaer og deres gensidig kommunikation.

Temaet er lige så væsentligt og aktuelt for singler, som for dem der aktuelt indgår i en nær relation til en partner. Omdrejningspunkterne på en par-weekend er nemlig centrale uanset om vi indgår i et forhold eller ej. Et centralt tema er ønsket og behovet for kontakt og nærhed, sammen med spørgsmålet om, hvordan kan jeg forblive mig selv sammen med andre – specielt i nære relationer hvor ønsker og behov er særligt inderlige. Hvordan kan jeg indgå i nære relationer uden at opgive/miste mig selv? Hvilke livserfaringer/omstændigheder står i vejen for at indgå i et (nyt) parforhold?

Metode: Weekenden vil i konkret samarbejde med egen partner beskæftige sig med skærpelse af opmærksomheden på, hvordan vi etablerer og indgår i parforhold, samt give et indblik i, hvordan vores egne personlige temaer dukker op i parforholdet og hvordan vi lykkes (eller ikke lykkes) med at være os selv, sammen med vores partner, og foretage egenanalyse af, hvilket efterslæb fra primærfamilien (eller tidligere forhold) vi bringer ind mellem os selv og vores partner.

3. + 4. maj

Underviser

Søndergade 64

Obligatorisk Litteratur

- Asper, Katrin: "Ravnen i glasbjerget", Gyldendal
 - *Alle skal have læst hele "Ravnen i glasbjerget med fokus på følgende. "Hvad sætter denne tekst i gang i mig og de erindringer jeg har, samt den virkelighed jeg har i dag?"*

Supplerende litteratur

- Fog, Jette, Saglig Medmenneskelighed
 - Med fokus på kap. 13.
- Løvlie Schibye, Anne-Lise (2005), Relationer – Et Dialektisk Perspektiv
 - Med fokus på kap. 3 og kap. 4

OBS!

Senest denne weekend skal holdet have taget stilling til, hvem der skal evaluere hvem på 1.års afslutning. Dette arbejde som skal finde sted udenfor undervisningstid. Alle studerende skal evaluere en anden studerende. Hver studerende vælger en medstuderende fra én af de øvrige træningsgrupper til at evaluere sig på eksamensweekenden.

Tema - Psykoterapeutisk arbejde med selvværds-følelse

Formål:

Formålet med modulet er at give de studerende mulighed for at undersøge i hvilke situationer og på hvilke måde lavt selvværd opstår og hvordan lavt selvværd påvirker individet. Et stort antal mennesker søger terapi fordi de er

utilfredse med sig selv og egne præstationer. Meget ofte ligger der en indre og dybere smerte til grund for et utilfredsstillende liv, en smerte som er skabt i barndommen og som vi ofte betegner som "lavt selvværd". Forståelsen af mekanismerne bag fænomenet lavt selvværd er en nødvendig forudsætning for at kunne arbejde dette tema.

Indhold/teori:

Undervisning og det terapeutiske arbejde tager udgangspunkt i den obligatoriske litteratur.

Metode:

Kort oplæg fra underviseren. Undervisningen vil centrere sig omkring en forholde sig til den obligatoriske litteratur og individuelle processer, herunder opmærksomheds-øvelser omkring lavt selvværd i gruppen. Teorien kobles til egne erfaringer. Studerende undersøger hvordan og hvorvidt identificerer sig med andres projektioner/ egne evt. introjektioner. Der arbejdes i et spændingsfelt mellem eget selvbillede og andre betydningsfuldes syn og forholdemåde til den enkelte.

Fredag d. 9. maj 2025	Forelæser	Auditorie: C1.42 VIA Ceresbyen 24 8000 Aarhus C Klokken 10.00 – 16.30
------------------------------	------------------	--

Obligatorisk Litteratur

- Ø

Supplerende litteratur

- Ø

Overskrift på temadag

Beskrivelse af temadag.

30. + 31. maj + 1. juni

Underviser

Søndergade 64

Obligatorisk Litteratur: Pensum for 1. år.

Supplerende litteratur: Ingen supplerende litteratur angivet

Tema - 1. års fagpersonlig evaluering og semesterafslutning / Intern eksamen

Indledning

Første års eksamen består af henholdsvis en skriftlig opgave, samt en fagpersonlig evaluering der udføres ved 2. semesters afslutning. De studerende evalueres (i forholdet én til én) af hinanden, samt af den eller de undervisere der varetager semesterafslutningen. Formålet med første års eksamen er baseret på formålsbeskrivelsen for den 2-årige grunduddannelse (stk. 1.)

Formål

Formålet med den 2-årige grunduddannelse er, at der opbygges teoretisk psykologisk viden, teoretiske færdigheder og personlige kompetencer (egenskaber), som gør den studerende i stand til, på kritisk konstruktiv vis, at genkende, forstå og i praksis forholde sig til psykologiske problemstillinger ved at bruge sin teoretiske forståelse og kunne forholde sig hjælpsomt til klienten, ved at regulere (sig selv og klienten) formulere, analysere og fortolke personligheds- og udviklingspsykologiske problemstillinger i relation til terapeutiske situationer eller problemstillinger, i professionelle omsorgsfunktioner på arbejdsmarkedet eller i psykoterapeutisk praksis, og danne professionelle synteser og vurderinger.

Formålet med første års eksamen (skriftlig opgave + evaluering) er at følge (og videreudvikle) den studerendes faglige og personlige proces. Herunder evne til teoretisk fordybelse i pensum (obligatorisk litteratur), terapeutiske færdigheder og fagpersonlige udvikling, integrationen af teoretisk viden i tanke og handlingsmønstre, samt at den studerende kan analysere og perspektivere pensum i forhold til eget personligt arbejde med anvendelse af relevant teori (pensum fra 1. + 2. semester) som optik, i forhold til sin forståelse af både sig selv og klienten, samt en faglig relevant håndtering af relationen (terapeutisk alliance) til klienten og psykoterapeutiske situationer og sessioner.

Første del - fagpersonlig evaluering på 1. år

Indhold / teori

Overordnet arbejdes der ud fra foregåendes semestrets obligatoriske litteratur og temaer med øget vægt på dagens obligatoriske litteratur temaer.

Metode

Der tages udgangspunkt i gensidig evaluering studerende imellem og selvevaluering, samt en evaluering fra underviserne. Evalueringen tjener til at følge og stimulere de studerendes faglige og personlige udvikling, herunder:

- Teoretisk viden, forståelse og analyseevne (Viden)
- at øge bevidsthed om egne objektrelationer, tilknytningsstil, mentaliseringsevne og evt. blinde pletter (**Færdighed og kompetence**)
- at integrere egen subjektiv opfattelse med andres subjektive opfattelser / objektive iagttagelser (Færdighed)
- evne til at kommunikere og modtage potentielt svære og sårbare personlige meddelelser (Kompetence)

Hver studerende har ved studiets begyndelse udarbejdet en fagpersonlig målsætning (FP) for studieåret, indeholdende hvilke områder den studerende ønsker at udvikle fagligt som personligt. Selvevaluering tager udgangspunkt i denne FP, som den så ud ved årets begyndelse. Der vil endvidere være fokus på træningsgruppens udviklingsproces.

- Den fagpersonlige målsætning sendes, senest to uger før semesterafslutning, til dén selvvalgte medstuderende.

a) Træningsgruppen - skal på sidste gruppemøde inden den afsluttende undervisningsweekend have forholdt sig til indbyrdes relationer gennem følgende spørgsmål:

- Hvad har jeg lært at dig? – i forhold til de enkelte gruppe-medlemmer og evt. gruppedynamikken som helhed (**Kompetence**)
- Hvad har været svært for mig i min relation til dig? – i forhold til de enkelte gruppe-medlemmer og evt. gruppedynamikken som helhed (**Kompetence**)
- Hvad er min egen andel af det? (**Kompetence**)
- Hvad vil jeg aktivt bidrage med i det videre uddannelsesforløb? (**Viden, færdighed, kompetence**)

Materialet fra træningsgruppen er med til at *danne baggrund* for den faglige og personlige evaluering den studerende foretager af sig selv. Ved at have vores egen personlighed og ditto psykiske udvekslinger som genstandsfelt for vores opmærksomhed, trænes fagpersonlige egenskaber, færdigheder og kompetence, herunder

evne til kontakt (med sig selv og andre), indlevelse, empati, autenticitet, varme, forståelser (intellektuelt som følelsesmæssigt), vederheftighed og integritet (kunne sige undskyld og reparere evt. misforståelser), håndtering af klientens og egne autonomi, integritet og grænser (som det kendes gennem undervisningssituationer i plenum og træningsgruppens øvelsesarbejde) samt på en personlig måde at udtrykke hvad vi oplever, tænker og mærker. Der skal ikke fremsendes noget referat/materiale til underviserne vedr. pkt. a) Træningsgruppen.

b) Selvevaluering – skal (inden undervisningen/eksamen afholdes) udarbejdes på baggrund af følgende spørgsmål og som fremføres i plenum:

- Hvad har betydet mest for mig igennem studieåret? (eks. egne temaer/eget arbejde/andres personlige arbejde/ /undervisning)
- Hvordan har jeg udviklet mig i forhold til min fagpersonlige målsætning
- Hvad har jeg mest brug for at udvikle fremover?

Tidsrammen for selvevalueringen 10 minutter pr. studerende

c) Evaluering af medstuderende - den studerende lader sig evaluere af en person fra én de øvrige træningsgrupper. Den studerende vælger selv hvem de vil evalueres af. Den samme person må ikke evaluere mere end én medstuderende. To studerende må ikke gensidigt evaluere hinanden. Valget skal ske ved 2. semesters indledning, således dem der skal give feedback, har mulighed for at forberede sig. Fordelingen af hvem der evalueres af hvem koordineres af holdrepræsentanten uden for undervisningstiden og formidles til underviseren senest én uge inden evalueringen finder sted.

Tidsrammen for gensidig evaluering er 5 minutter pr. studerende

Holdrepræsentanten sender - senest 2 uger før den afsluttende undervisningsweekend - en liste over hvem der evaluerer hvem til de to undervisere der er ansvarlig undervisningen denne weekend.

d) Evaluering fra eksaminator - den studerende evalueres af eksaminator med udgangspunkt i den skriftlige eksamensopgave, samt den fagpersonlige målsætning sammenholdt med den aktuelle selvevaluering. Eksaminators evaluering af den studerende skal indeholde et læringsperspektiv for fremtidig udvikling. Eksaminators evaluering af den studerende skal indeholde et læringsperspektiv for fremtidig udvikling. Fokuspunkter kan være niveau for teoretisk **viden, færdigheder** (evne til at omsætte teoretisk viden i psykoterapeutisk arbejde) og **kompetence** (praktisk psykoterapeutisk arbejde, med afsæt i egne fagpersonlige egenskaber).

Den personlige evaluering fra eksaminator gives ikke på skrift. Derfor kan hver studerende med fordel vælge én eller to "referenter", der tager referat af det materiale evalueringsprocessen afføder.

NB! Den personlige evaluering fra eksaminator gives mundtlig i plenum. Derfor kan hver studerende med fordel vælge én eller to "referenter", der tager referat af det materiale evalueringsprocessen afføder.

e) Efter endt evaluering - revideres eller udarbejdes en ny fagpersonlig målsætning for de kommende to semestre. Disse fremsendes efterfølgende på e-mail til undervisere og administration:

- Administration (Niels Møller) info@paa.dk
- Birgitte Randrup Krog birgitte@paa.dk
- Kim Nygaard kim@paa.dk

Der gives en kort skriftlig feedback på den skriftlige eksamen. Denne feedback vil indeholde en kort kritik af opgaven, samt fokuspunkter for læringsperspektiv.

INVITATION TIL DELTAGELSE I PARWEEKEND – 2. SEMESTER

Kære partner;

I forbindelse med din partners psykoterapeutiske uddannelse, inviteres du med på uddannelsens ”parweekend”.

Du vil som deltager få indblik i instituttets arbejdsform, metodik og den udvikling der kan finde sted for par via rådgivning og terapi.

Vi vil beskæftige os med, hvorledes vores opvækstfamilie præger livet mellem par (og andre nære relationer), samt få indblik i, hvordan man som psykoterapeut kan arbejde med par og nære relationer. Der vil også være mulighed for at udveksle erfaringer og livssyn med andre par.

Som du kan se er der en væsentlig grund til at vi inviterer dig og vi ser frem til at møde dig på parweekenden.

*En partner er ægtefælle, samlever eller kæreste.

LITTERATURLISTE 2. SEMESTER

Pensum og anbefalinger

Under hvert tema er der angivet anbefalet obligatorisk og supplerende litteratur til den enkelte undervisningsweekend, fra pensumlisten i bunden af semesterplanen. Angivelserne under de enkelte temaer er anbefalinger, hvilket betyder, at den som studerende er velkommen til at læse litteraturen i en anden rækkefølge, hvis det giver mest mening for den enkelte studerende.

Det vigtigste er at læse pensum og tilegne sig begrebs- og analyseapparatet.

- At danner sig en integreret psykodynamisk forståelse, og bruge denne som optik for analyse og diskussion, i forhold til eget liv, terapeutisk praksis i undervisning/træningsgrupper, samt i eksamensopgaver.
- At tilstræbe en aktiv indre personlig forholden sig til pensum, samt aktivt at forsøge at forbinde ny viden fra pensum med allerede eksisterende begreber og forståelser, fra tidligere læst pensum.
- Måske er denne aktive forholdemåde den største forskel på at studerede noget, i forhold til blot (mere passivt) at læse en teoretisk tekst, men uden samtidig at forsøge at forstå sig selv og verden med den nye viden og begrebsverden. At studere er mere slidsomt end blot at læse, men det er meget mere spændende og mere lønsomt.

Læsevejledning / Optik & analyse / Kobling af teori & praksis

Vi anbefaler vores studerende at læse litteraturen i forhold **til sig selv** og fokusere på følgende:

- Hvad er de centrale begreber - hvordan forstår I dem?
- Hvor genkender jeg overskriften på de teoretiske begreber / temaet / problemstillingen, der er omdrejningspunkt for den enkelte bog, artikel eller teori i mit eget liv?
 - Hvilke teoretiske begreber fra pensum er eksplicit/implicit i spil i mit liv?
- Træningsgruppe-medlemmerne kan med deres respektive træningsgrupper dele, hvad de er mest optaget – eller evt. ikke forstår. Del evt. jeres noter og lad jer inspirere af hinanden.
- Forberede evt. oplæg til jeres træningsgruppemøde. Det hjælper stærkt på egen forståelse at skulle formidle en given teori og begreber til andre – samt evt. forbinde og integrere nye teoretiske forståelser og begreber til allerede eksisterende teorier og begreber.

En anden mulighed er at dele med hinanden, de områder af litteraturen I hver især har som primært fokus og vil bringe i spil som analytisk optik på de terapeutiske sessioner der sker i plenum i undervisningen og dermed forbinde teori og praksis, både inde i jer selv og evt. eftersnak om en given session eller iagttagelser.

Evt. udgået litteratur kan downloades via forum. Hvis ikke den udgåede litteratur findes på forum, skriv da en mail til Niels Møller på info@paa.dk. Identisk litteratur kan gå igen og optræde under forskellige temaer. Dette er ikke en fejl.

Obligatorisk litteratur & Pensum

Allen, J.G. (2014), *Mentalisering i tilknytningsrelationer – behandling af traumer med traditionel terapi*, Hans Reitzel

Asper, K. (1999): *Ravnen i glasbjerget*. Gyldendal

Daniel, S. (2021), *Tilknytning i omsorgsarbejde – Personlige rødder og faglig praksis*, Aboreta

Etikregler fra Dansk Psykologforening og Psykoterapeut Foreningen. Kan hentes på nettet (Forvaltningsret).

Fog, J. (1998), *Saglig medmenneskelighed. Grundforhold i psykoterapien*, Hans Reitzels Forlag

Fromm, E., (1956) *Kunsten at elske*, Hans Reitzels Forlag 2015

Jørgensen, Carsten René. (2023), *SKAM*, Hans Reitzels Forlag

Karterud, S., Wilberg, T. & Urnes, Ø (2013), *Personlighedspsykiatri*.

Eller

Cullberg, J. *Dynamisk psykiatri*. Hans Reitzel

Kaufman, G. (...), *Skammens betydning*,
Kan downloades fra Forum som PDF

Perel, E. (2016), *Erotisk intelligens*

Yalom, I. (2009), *Eksistentiel psykoterapi*. Hans Reitzel

Supplerende litteratur

Fog, Jette, *Saglig Medmenneskelighed*.

Fonagy, Schore & Stern (Eds.), *Affektregulering i udvikling og psykoterapi*. Hans Reitzels Forlag

Hart, S. (2011), *Neuroaffektiv psykoterapi med børn*, Gyldendal Akademisk

Hart, S. (2012), *Neuroaffektiv psykoterapi med voksne*, Gyldendal Akademisk

Schellenbaum, P. (...), *De uelskedes sår*, Borgens forlag (Udgået fra forlag)

Skårderud, P. (1998), *Uro*, Tiderne skifter

Sørensen, L. J. (2013), *Skam – medfødt og tillært – når skam fører til sjælemord*, Hans Reitzels Forlag

Vedfeldt, O. (2007), *Drømmens dimensioner*, Gyldendal